
HÍRÖSSZEFOGLALÓK

Hírösszefoglaló rovatunkban a MTA-DE Közszolgáltatási Kutatócsoport munkájában résztvevő egyetemi hallgatók írásait közöljük. A rovat célja, hogy a Közjavak blog és folyóirat profiljába illeszkedő, – a közjog területét tágan értelmezve – legfrissebb tudományos hírekről, álláspontokról, az egyes közjogi szervek döntéseiről első kézből nyújtson információt az olvasóközönségnek.

DÖNTÉST HOZOTT AZ EUB AZ UBER- ÜGYBEN: KÖZLEKEDÉSI SZOLGÁLTATÁSNAK MINŐSÜL A TEVÉKENYSÉGÜK*

Az Európai Unió Bírósága 2017. december 20-án, előzetes döntéshozatali eljárás keretében megállapította, hogy az Uber nem pusztán közvetítői szolgáltatást nyújt, hanem ez a tevékenység a szerves részét képezi egy átfogó, közlekedési szolgáltatásnak. A cég tevékenysége éppen ezért nem digitális, hanem közlekedési szolgáltatásnak minősül.

Az ilyen szolgáltatás tehát ki van zárva az általános értelemben vett szolgáltatásnyújtás szabadságának, valamint a belső piaci szolgáltatásokról, illetve az elektronikus kereskedelemről szóló irányelveknek a hatálya alól. Így a tagállamok feladata az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) általános szabályaival összhangban a személyszállítási szolgáltatások nyújtásának feltételeit szabályozni.

Előzmények

A döntés előzménye, hogy 2014-ben Barcelona taxisainak szakmai szervezete keresetet terjesztett Barcelona kereskedelmi bírósága elé, azt kérve, hogy e bíróság állapítsa meg, hogy az Uber tevékenysége megtévesztő gyakorlatnak és tisztességtelen versenymagatartásnak minősül. Hiszen sem az Uber Systems Spain, sem az érintett gépjárművek nem hivatásos sofőrjei nem rendelkeznek a barcelonai városi taxi rendelet által előírt engedélyekkel és hatósági engedélyekkel. Annak vizsgálata végett, hogy az Uber magatartása tisztességtelennek minősíthető-e, és sérti-e a spanyol versenyszabályokat, a barcelonai bíróság szükségesnek találta annak a kérdésnek a megválaszolását, hogy az Ubernek kell-e vagy sem előzetes hatósági engedéllyel rendelkeznie.

* Készítette: *Horváth Bettina*, joghallgató, DE-ÁJK. A hírösszefoglaló az Emberi Erőforrások Minisztériuma ÚNKP-17-2 kódszámú Új Nemzeti Kiválóság Programjának támogatásával készült.

Ennek érdekében meg kellett határozni, hogy az e társaság által nyújtott szolgáltatások közlekedési szolgáltatásoknak, az információs társadalommal összefüggő szolgáltatásoknak, vagy e két szolgáltatástípus keverékének tekintendők e. Az EUB erre a kérdésre adott választ az előzetes döntéshozatali eljárás eredményeként, lényegében osztva Maciej Szpunar főtanácsnoki indítványát.

A főtanácsnok már májusban úgy foglalt állást, hogy az innovatív koncepciója ellenére hagyományos közlekedési vállalatnak minősül az internetes fuvarmegosztó szolgáltatást nyújtó Uber, így érvényesíthető rá a hagyományos taxi-társaságokra vonatkozó nemzeti szabályozás.

Milyen hatása lesz a döntésnek az Uber működésére Európában?

A döntés kivétel nélkül mind a 28 uniós tagállamban érvényes. S bár az ítélet országoként más és más terhet jelenthet a cég számára, a hatása mindenütt ugyanaz lehet: veszélybe kerül az Uber eddigi versenyelőnye, ha a taxi-szolgáltatókkal azonos szabályoknak, engedélyezési eljárásoknak és biztosítéki követelményeknek kell megfelelnie.

Az Uber öt éve érkezett Európába, jelenleg csaknem 70 ország 520 városában nyújt internetes fuvarmegosztó szolgáltatást. Az elmúlt években a hagyományos taxi-társaságok és hatóságok egyaránt bíralták, mondván, tisztességtelen versenyelőnyre tett szert azáltal, hogy közösségi személyszállító szolgáltatásként nem vonatkoztak rá a szigorú engedélyezési és biztonsági előírások.

Az Uber az ítélet után számos helyen döntési helyzetbe kerülhet, nem kizárt az sem, hogy további országokban is a kivonulás mellett döntenek. Egy szakértő szerint ugyanis az Uber európai háttérbe szorítása megnyitja az utat egy vagy akár több – a szabálykövetésben inkább élen járó – európai vállalkozás előtt, hogy betörjenek erre a piacra, erősítve az európai régióba profitot termelő innovatív, technológiai alapokon működő vállalatok jelenleg nem túl népes táborát. Ez azonban természetesen csak azokra a szolgáltatás kategóriákra vonatkozik, amelyekben az Uber nem az újonnan kötelezővé vált feltételek szerint működött. Ugyanakkor az EU-ban az Uber az elmúlt időszakban már elsősorban azokat az al-márkáit erősítette, amelyek tényleges taxi-szolgáltatásként üzemelnek. Így a mostani döntés ez utóbbi szolgáltatásokat a jövőben természetesen nem érinti.

Az Uber egyébként a közleményében úgy reagált a történetekre, hogy kifejezetten hangsúlyozta, hogy az ítélet nem változtat a működésén az uniós tagállamok többségében, illetve rámutatott arra, hogy "európaiak milliói számára továbbra is akadályozzák az Uberhez hasonló alkalmazások használatát". A közleményben kitértek továbbá arra, hogy folytatni fogják a párbeszédet az európai városok vezetéseivel. Összegezve tehát a gondolatokat,

az Uberrel szembeni kedvezőtlen fordulat hatásairól minden bizonnyal sokat fogunk még hallani a közeljövőben, annak ellenére, hogy a cég egyelőre magabiztosan kívánja folytatni meglévő gyakorlatát.

Források jegyzéke:

- <https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2017-12/cp170136hu.pdf>
- <http://m.portfolio.hu/vallalatok/vesztett-az-uber-taxitarsasagkent-kell-kezelni.271589.html>
- http://www.piacessprofit.hu/kkv_cegblog/dontott-a-birosag-uber-ugyben/
- <http://kamaraonline.hu/cikk/europaban-az-uber-veget-jelentheti-az-europai-birosag-dontese>
- <http://www.jogiforum.hu/hirek/38613>
- <https://mno.hu/belfold/durva-vereseget-szenvedett-az-uber-europaban-2435123>
- <https://www.vg.hu/vallalatok/fontos-dontest-hozott-az-europai-unio-birosaga-az-uber-ugyben-720111/>

MAGAS LÉGSZENNYEZETTSÉG: AZ EURÓPAI UNIÓ BÍRÓSÁGA ELÉ KERÜLHET MAGYARORSZÁG*

Európában évente legalább 400 ezren halnak meg a rossz levegőminőség miatt, és még többen szenvednek légszennyezés okozta légzőszervi, illetve szív- és érrendszeri betegségekben. A rossz légminőség évente több mint 20 milliárd euróba kerül az európai gazdaságnak - közölte az Európai Bizottság.

Előzmények

A környezeti levegő minőségéről és a Tisztább levegőt Európának elnevezésű programról szóló 2008/50/EK Európai Parlamenti és a Tanácsi irányelv olyan levegőminőségi határértékeket határozott meg, amelyeket az Európai Unió területén sehol nem szabad túllépni, valamint arra kötelezte a tagállamokat, hogy korlátozzák a polgárok káros légszennyező anyagoknak való kitétségét.

* Készítette: *Gulyás Lilla*, joghallgató, DE-ÁJK

Az irányelvet 2010. június 11-ig kellett volna átültetni a magyar jogrendbe, azonban Magyarország késve, és nem is teljeskörűen tudott megfelelni az egyes levegőminőségi előírásoknak. Az egyik legsúlyosabb levegőminőségi probléma a PM10, hétköznapi nevén a szállópor, mely a népességszámot tekintve Magyarországon követeli az egyik legtöbb halálos áldozatot, éves szinten 8-14 ezerre becsülik a légszennyezéssel összefüggő halálozások számát. Ezen rendkívül súlyos probléma miatt kötelezettségszegési eljárás indult, többek között Magyarország ellen is.

Az Európai Bizottság válasza

A levegőminőség javítása érdekében 2018.január 30-án miniszteri csúcstalálkozót tartottak Brüsszelben. A megbeszélésre a levegőminőséggel összefüggő jogsértési eljárásban érintett tizenhat tagország közül kilenc, az eljárás ugyanazon szakaszában lévő ország kapott meghívást az előírt légszennyezettségi határérték túllépése miatt, Magyarországon kívül Németország, Franciaország, Olaszország, Spanyolország, az Egyesült Királyság, Csehország, Szlovákia és Románia.

Karmenu Vella környezetvédelmi biztos úgy nyilatkozott, hogy jelen ülés összehívására három okból volt szükség. Egyrészt az állampolgárok védelme érdekében, másrészt annak egyértelművé tétele érdekében, hogy a levegőminőség javításának elmaradása jogi következményekkel jár, harmadrészt pedig emlékeztetni a tagállamokat arra, hogy e lépéssel az a hosszú időszak ért a végéhez, mely során a Bizottság segítséget kínált, tanácsokat adott, és figyelmeztetéseket tett.

Karmenu Vella felszólította a fenti tagállamokat, hogy a jövő hét végéig nyújtsák be a Bizottságnak arra vonatkozó beadványukat, hogy milyen módon szándékoznak eleget tenni az uniós levegőminőségi jogszabályokban előírt kötelezettségeiknek. Amennyiben nem tesznek eleget e kötelezettségüknek, a Bizottság jogi lépéseket fog tenni, hiszen a felsorolt országok rendszeresen, jelenleg is megsértik az Európai Unió nitrogén-dioxidra és a részecskeszennyezésre vonatkozó levegőminőségi szabályait, már megkapták az indokolással ellátott véleményt, így ezen országok esetében a kötelezettségszegési eljárás következő szakasza már az Európai Unió Bíróságán történő keresetindítás.

Sajtóértekezletén Vella biztos akképp nyilatkozott, hogy elhangzott néhány pozitív javaslat az ülésen, de ezek nem elegendőek az összkép megváltoztatásához, új és hatékony intézkedésekre van szükség, a tagállamoknak kötelességük cselekedni, hiszen a tétlenség ráadásul jogi következményekkel is jár.

Javul a helyzet Magyarországon?

Magyar részről V. Németh Zsolt környezetügyért is felelős államtitkár vett részt az ülésen, ahol a Földművelésügyi Minisztérium közleménye szerint rámutatott arra, hogy Magyarországon jelentős lépések történtek az elmúlt években légszennyezettség hatásainak csökkentésére. Úgy nyilatkozott, hogy a lakosság egészségi állapotának javítása kiemelt cél, Magyarország a lehetőségeihez képest eddig is sokat tett a levegőminőség javítása érdekében, illetve folyamatosan dolgozik további intézkedéseken, elkötelezett a helyzet javítása mellett. Az államtitkárság közleményében azt olvashatjuk, hogy a közlekedési szektorban buszcseré programok zajlanak, javul a kerékpáros közlekedés infrastruktúrája, valamint 2011 óta tart a „Füts okosan!” kampány, amely azt célozza, hogy a lakosság hogyan csökkentheti a levegőszennyezést.

Források jegyzéke:

- <http://www.kormany.hu/hu/foldmuvelesugyi-miniszterium/kornyezetugyert-agrarfejlesztesert-es-hungarikumokert-felelos-allamtitkarsag/hirek/egyezettetes-az-europai-levegominosegi-kihivasokrol>
- <https://24.hu/kulfold/2018/01/30/unios-birosag-ele-allhat-magyarorszag-a-legszennyezettseg-miatt/>
- <https://www.portfolio.hu/vallalatok/ultimatumot-kapott-magyarorszag-a-sulyos-legszennyezettseg-miatt.275125.html>
- <https://www.portfolio.hu/vallalatok/figyelmeztette-magyarorszagot-a-gyilkos-legszennyezettseg-miatt-az-eu.274601.html>
- <http://greenfo.hu/hirek/2018/01/27/unios-figyelmeztetest-kaptunk-a-gyilkos-legszennyezettseg-miatt>
- <http://nol.hu/belfold/halalos-a-magyar-levego-1614401>
- http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-348_hu.htm
- <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/hu/TXT/?uri=CELEX%3A32008L0050>
- https://index.hu/kulfold/eurologus/2018/01/31/ebben_a_kotelezettszegesben_mindannyian_benne_vagyunk/
- <http://www.jogiforum.hu/hirek/3879>

ÚJABB KÉT KÖTELEZETTSZEGÉSI ELJÁRÁS LÉPETT BÍRÓSÁGI SZAKBA*

Az Európai Bírósághoz két új kereset is érkezett az elmúlt napokban, Magyarországgal szemben. Mind a két keresetet az Európai Bizottság terjesztette elő, a Lex CEU és a civil törvény miatt. A menekültkvóta elutasítása miatt indított eljárással együtt már háromra nőtt a kötelezettszegési eljárások száma az országgal szemben.

Február 1-én megérkezett a Bizottság keresete az Európai Bírósághoz, amely a Közép-európai Egyetem (CEU) működési feltételeit meghatározó törvénnyel kapcsolatos. A felsőoktatási törvény tavaly áprilisban módosították úgy, hogy a továbbiakban a budapesti CEU – és minden más unión kívüli külföldi egyetem is – csak akkor adhatja ki anyaszága diplomáját, ha a másik országban is campust nyit, illetve, ha bilaterális nemzetközi egyezmény születik az egyetem működéséhez Magyarországon. Ezekre tekintettel a Bizottság álláspontja az, hogy Magyarország indokolatlanul szigorú feltételekhez köti a külföldi egyetemek működését az országban. Valdis Dombrovskis, az Európai Bizottság egyik alelnöke a közleményében kifejtette, hogy a Lex CEU sérti a szolgáltatásnyújtás, oktatás és letelepedés szabadságát, amelyeket az EU Alapjogi Chartája deklará. Az Európai Unió egyik fontos alapelve, hogy a szolgáltatások szabad mozgását csak különösen indokolt esetben lehet korlátozni. A Bizottság úgy látja, hogy a törvény súlyosan korlátozza a felsőoktatási intézmények működését az Európai Unióban. A törvény rendelkezései nem kompatibilisek a felsőoktatási intézmények azon jogával, hogy szabadon választhassák meg a működésük helyszínét az Európai Unión belül.

A másik kereset 2018. február 8-án érkezett be a külföldről támogatott civil szervezetekre vonatkozó törvény miatt. A kereset beérkezésével a kötelezettszegési eljárás, csak úgy, mint a CEU esetében, a harmadik szakaszba lépett. Erre a lépésre, azért volt szükség, mert a civil törvény ügyében nem történt előre lépés, Magyarország nem módosította azt. A törvény rendelkezései ebben az esetben is olyan, az Unió Alapjogi Chartájában rögzített jogokba ütköznek, mint az egyesülési szabadság, illetve a magánélet és a személyes adatok védelme. Továbbá korlátozza a tőke szabad mozgását, az új nyilvántartásba vételi, bejelentési és nyilvánosságra hozatali követelmények ugyanis diszkriminatívak, és szűkítik a civil szervezeteknek juttatott külföldi támogatásokat. A törvény rendelkezése értelmében, a civil szervezet köteles

* Készítette: Salya Fruzsina, joghallgató, DE-ÁJK

bejelenteni, ha a külföldről kapott támogatás összege egy évben eléri a 7,2 millió forintot. Ebben az esetben a civil szervezet köteles magát külföldről támogatott szervezetként feltüntetni a kiadványain. Amennyiben egy tagország az Európai Bíróság első ítélete ellenére sem cselekszik, a Bizottság újabb jogsértési eljárást indíthat, és ekkor már egy figyelmeztetés után a bírósághoz fordulhat, bírság kiszabását javasolva az érintett állammal szemben.

A napokban az Európai Parlamentben felmerült annak a lehetősége, hogy egy ún. demokrácia alapot hozzanak létre, amelyből támogatni lehetne a civil szervezeteket. Javasolták továbbá, hogy az alap finanszírozására külön költségvetést hozzanak létre. Erre azonban a jelenlegi keretek között sincsen lehetőség, ugyanis az EU 2014 és 2020 között olyan civil szervezeteket támogat, amelyek az afrikai és ázsiai fél-diktatúrák ellen küzdenek. Az alap létrehozásakor még nem számítottak rá, hogy több uniós tagállamban, köztük Magyarországon és Lengyelországban is hasonló problémákkal kell majd megküzdeniük.

A Lex CEU és a civil törvény jelenleg Európa szinte több bírósági fórum előtt is vita tárgyát képezi. Nem csak az Európai Bírósághoz érkeztek meg a keresetlevelek. 14 civil szervezet a strasbourgi székhelyű, Emberi Jogok Európai Bíróságához fordult. Ezek a szervezetek korábban az Alkotmánybírósághoz is panaszt nyújtottak be, amely január 16-án tartotta meg az első ülését a civil törvény ügyében.

Források jegyzéke:

- https://www.napi.hu/nemzetkozi_gazdasag/brusszel_tenyleg_beperelte_magyarorszagot_a_lex_ceu_miatt.656054.html
- <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=celex%3A12012P%2FTXT>
- http://hvg.hu/itthon/20180129_Civiltorveny_Strasbourgban_perlik_a_magyar_allamot_a_civilek
- http://hvg.hu/itthon/20180202_Birosag_elott_a_lex_CEU
- <http://nepszava.hu/cikk/1150098-alkotmanybirosagon-a-civiltorveny>
- http://mfor.hu/cikkek/makro/Mar_az_Europai_Birosag_elott_van_a_civiltorveny_ugye_is.html
- <https://mno.hu/belfold/brusszel-megvedene-a-sokat-tamadott-magyar-civileket-2446057>
- <https://www.nonprofit.hu/hirek/Mar-az-Europai-Birosag-elott-van-a-civiltorveny-ugye-is>

AZ EGYES ADÓKHOZ KAPCSOLÓDÓ LEGFONTOSABB 2018 ÉVI VÁLTOZÁSOK*

Számos változást hozott a 2018-as év az adózásban. Az új adóigazgatási szabályozás mellett, mondhatni a szokásos módon változtak az új évben egyes adók mértékei, számos új kedvezmény került bevezetésre vagy éppen a választhatóság feltételi módosultak. Jelen írás ezeket a legfontosabb változásokat kívánja összefoglalni.

Kedvező változást hozott a 2018-as év a diákhitelt felvett hallgatóknak, hiszen immár a cafeteriából is törleszhetnek. A hitel visszafizetése az aktív hallgatói jogviszony megszűnését követő negyedik hónaptól válik esedékkessé és havonta nem lehet több a minimálbér 20 százalékától, 27 600 forinttól. A munkáltató és a munkavállaló is törleszheti a Diákhitel Központnak a diákhitelt. Amennyiben a munkáltató fizeti közvetlenül, akkor ahhoz a munkavállaló külön hozzájárulása, írásos nyilatkozata szükséges. Ami pedig a diákhitel-tartozással rendelkező fiatal édesanyákat illeti, egy gyermek esetén 3 évre felfüggesztik a fizetési kötelezettséget, ha viszont két gyermeket vállalnak, a diákhitel 50 százalékát, 3 vagy több gyermek esetén pedig már a teljes adósságot elengedik.

A határozott idejű munkaszerződéssel foglalkoztatottak számára is szerencsés változás következett be, hiszen már rájuk is irányadó ettől az évtől a mobilitási célú lakhatási támogatás. Ez a támogatás már a tavalyi évtől adómentes és azok számára jelent nagy segítséget, aki lakóhelyüktől távolabb dolgoznak és albérletben élnek. Fontos szabály, hogy a munkavégzés helye és a lakóhelye közötti távolság több legyen, mint 60 km. A támogatásra nem jogosult, aki a távolságot tömegközlekedési eszköz segítségével kevesebb, mint 3 óra alatt meg tudja tenni. (Ez a 3 óra természetesen az oda- és visszautat jelenti.)

A támogatás mértéke is emelkedik, azonban eltérő lehet attól függően, milyen keret áll a szerv/munkáltató rendelkezésére.

Magyarországon az általános forgalmi adó a világon a legmagasabb a maga 27 százalékával, azonban egyes termékek kedvezményes adózás alá esnek. A kormány már a tavalyi évtől több termék áfájának csökkentését jelentette be. Ebben az évben növekszik az e körbe tartozó áruk listája, így például 5 százalékos áfakörbe tartozik a házi sertés vágási melléktermékek, belsőségek, illetve a fogyasztási célú halak. Csökken az éttermi szolgáltatások áfája is, ez ebben az évben szintén 5 százalékos lesz.

Az internet-hozzáférési szolgáltatásra vonatkozó áfakulcs pedig 18 százalékról 5 százalékra csökken. A 2017 tavaszi módosítás kimondta, hogy az

* Készítette: Nagy Evelin Éva, joghallgató, DE-ÁJK

ún. hálózati szolgáltatás nem minősül internet-hozzáférési szolgáltatásnak, így arra vonatkozóan nem alkalmazható a kedvezmény.

A KATA-törvény kibővíti a kisadózók tételes adójának választására jogosultak körét az ügyvédi irodákkal. A nappali tagozatos hallgató, aki tanulmányai mellett kisadózóként vállalkozik, főállásának nem minősülő kisadózónak minősül, ezért az 50 ezer forint helyett, havi 25 ezer forint tételes adót kell csak megfizetnie.

A adóalanyisága megszűnik a naptári év utolsó napján abban az esetben, ha NAV felé végrehajtható, nettó módon számított adótartozása meghaladja a 100 ezer forintot. Az állami adóhatóság visszavonja azonban az adóalanyiság megszűnéséről rendelkező határozatát, ha a kisadózó vállalkozás az adótartozását a megfelelő határidőn belül megfizeti és a tartozás megfizetését igazolja.

A kisvállalati adó (KIVA) mértéke 14 százalékról 13 százalékra csökken ebben az évben. További kedvező változtatások, hogy a szociális hozzájárulási adó és az egészségügyi hozzájárulás mértéke is egyaránt a korábbi 22 százalékról 19,5 százalékra csökken. Növekszik viszont a minimálbér összege, ami havibér alkalmazása esetén bruttó 138.000 forint, ez 2017-ben bruttó 127.500 forint volt. A garantált bérminimum összege a tavalyi bruttó 161.000 forintról bruttó 180.500 forintra emelkedett.

Források jegyzéke:

- <https://colling.hu/hirek/ado-es-adojogi-valtozasok-2018/>
- <https://24.hu/belfold/2018/01/29/mar-cafeteriabol-is-lehet-torleszteni-a-diakhitelt/>
- <https://www.hrportal.hu/hr/a-lakhatasi-tamogatas-az-eves-cafeteria-terhere-kaphato-20171211.html>
- <http://www.origo.hu/gazdasag/20171218-2018-as-adovaltozasok.html>
- http://eduline.hu/felsooktatas/2018/1/3/diakhitel-elengedese_B0C8JD
- <https://www.rsm.hu/blog/2017/12/2018-tol-eletbe-lepo-adovaltozasok>

UNIÓS „ATOMFEGYVER” KERÜL BEVETÉSRE LENGYELORSZÁGGAL SZEMBEN? - A LENGYEL IGAZSÁGÜGYI REFORM*

A tavalyi évben tíznél is több törvény elfogadásával igyekezett Lengyelország az igazságszolgáltatását megreformálni. Ezen törvényeket azonban nem csak az ellenzék, de maga az EU is kritikusan szemlélte. Andrzej Duda lengyel államfő és a kormányzó Jog és Igazságosság (PiS) szerint a törvények jelentősen javítanak a lengyel bírósági rendszer működésén, az ellenzék szerint viszont alkotmányellenesek és veszélyeztetik az igazságügy függetlenségét.

A legfelsőbb bíróságról szóló törvény egyik előírása alapján 70-ről 65 évre csökkentették a bírák nyugdíjkorhatárát Lengyelországban. A szolgálati idő meghosszabbításáról kérésükre az államfő dönthet. A legfelsőbb bíróság tagjainak nyugdíjazása az egyik fő pontja volt az Európai Bizottság kifogásainak a lengyel igazságügyi reformmal kapcsolatban. A törvények felmentették vagy nyugdíjazták a legfelsőbb bíróság tagjait azok kivételével, akiket az igazságügyi miniszter kivont ennek hatálya alól. Megszüntették 15 bíró mandátumát a 25 fős országos igazságszolgáltatási tanácsban (KRS), utódait a parlament alsóháza választja meg, s nem a szakmai szervezetek, mint korábban.

A törvény olyan hatáskörrel is megbízza a legfelsőbb bíróságot, hogy úgynevezett "rendkívüli panaszok" nyomán fellebbezési eljárásban vizsgálhassa felül az alacsonyabb szintű törvényszékek ítéleteit, akár 20 évre visszamenőleg is. A rendkívüli panaszokról az újonnan kinevezendő nem hivatásos bírák (ülők) is döntenek. Az ülők az újonnan létrehozandó fegyelmi kamarába is bekerülnek, amely az igazságügyi dolgozók által elkövetett bűnügyi, erkölcsi kihágásokkal foglalkozik majd a 2017 decemberében elfogadott, sokak által vitatott törvények alapján.

EU-s kritika

Az elmúlt évek fejleményei az uniós értékek súlyos megsértésének egyértelmű kockázatát hordozták magukban Lengyelországban. Az EP ezért utasította belügyi, állampolgári jogi és igazságügyi bizottságát (LIBE), hogy készítsen különjelentést Lengyelországról, hogy a plénum szavazhasson egy indoklással ellátott javaslatról, amellyel kezdeményezheti a hetes cikk szerinti eljárás megindítását a tagállamok kormányait tömörítő tanácsban.

* Készítette: Csáková Tímea, joghallgató, DE-ÁJK

Az Európai Bizottság ezzel párhuzamosan az Európai Bírósághoz fordult a bíróságok szervezetéről szóló törvény miatt, s ezzel a harmadik szakaszba léptette a Lengyelország ellen emiatt 2017 júliusában megindított kötelezettségzegési eljárást. Aláhúzták: ellentétes a nemek közötti egyenlőség elvével, hogy a törvény a férfiak esetében 65, a női bírák esetében 60 évben rögzítené a kötelező nyugdíjkorhatárt. A tervezett változtatások a kormánypárt ellenőrzése alá vonnák a legfelsőbb bíróságot és az igazságszolgáltatás más területeit. Mint írták, ezeknek a szabályoknak a jelenlegi formájukban rendkívül negatív hatásuk lenne, módszeresen aláásnák a bíróságok függetlenségét az országban.

A brüsszeli bizottság összesen négy lengyel bírósági törvényt kifogásol. Közülük az egyik, már hatályba lépett jogszabály miatt 2017 júliusában kötelezettségzegési eljárást indított el. Korábban jelezte: amennyiben a lengyel elnök által megvétózott két törvény mégis hatályba lépne, kész elindítani az alapszerződés hetes cikke szerinti eljárást is, amely végső soron akár az érintett ország szavazati jogának a felfüggesztésével is járhat. A megvétózott két törvény azonban 2017 decemberében elfogadásra került és azóta hatályba is lépett.

A képviselőtestület mélységes aggodalmának adott hangot a lengyel igazságszolgáltatást érintő törvénymódosítások miatt, mondván, ezek meggyengíthetik a bíróságok függetlenségét és a jogállamiságot, az alkotmánybíróság nem megfelelő működése pedig "súlyosan aláássa" a demokráciát. A dokumentumban ezért az Európai Bizottság és a Velencei Bizottság ajánlásainak maradéktalan végrehajtását sürgették. Mint írták, az utóbbi időben számos területen gyors jogalkotási fejleményekre került sor megfelelő konzultáció és alkotmányossági felülvizsgálat nélkül, például az állami média, a büntetőjog, a rendőrségre és a civil szervezetekre vonatkozó törvények, a menedékjog és a nők jogai terén. Továbbá rámutattak: ez felveti a fékek és ellensúlyok, illetve az alapvető emberi jogok szisztematikus ellehetetlenítésének kockázatát.

A bizottsági döntés kihirdetésekor a következőként érvelt Frans Timmermans: „Nem vitatjuk, hogy egy nemzetállam megreformálhatja a bíróságait, de nem is erről van szó, hanem arról, hogy a folyamat közben tiszteletben kell tartani az uniós jogot és a saját alkotmányukat is.” Az Európai Bizottság első alelnöke hangsúlyozta, hogy a hatalmi ágakat továbbra is szét kell választani, de az EU-tól független Európa Tanács alkotmányügyi szervezetének a véleményéből is látható, hogy ez a lengyel változtatásnál nem valósult meg.

A rettegett hetes cikk

A folyamatban lévő lengyel igazságügyi reform azon témák egyike, melyek miatt Brüsszel tavaly januárban elindította Varsóval szemben a jogállamisági mechanizmust, amelynek harmadik szakasza, a hetes cikk szerinti eljárás végső soron akár az érintett ország szavazati jogának a felfüggesztésével is járhat. Ehhez azonban az összes többi tagállam egyhangú támogatására van szükség, amit elemzők szinte kizártnak tartanak.

A hetes cikk olyan, többlépcsős eljárást tesz lehetővé, amely - az európai uniós alapértékek súlyos és módszeres megsértése esetén - végső soron akár az érintett ország szavazati jogának a felfüggesztésével is járhat, ehhez azonban az összes többi tagállam egyhangú támogatására van szükség. (Magyarország és Litvánia is nyíltan kiáll azonban Lengyelország mellett és ellenzik az Uniós nyomásyakorlás ezen módját.)

A jogszabály szerint a 7. cikk alkalmazása a következők szerint valósulhat meg:

Először is az uniós kormányokat képviselő Tanácsnak – a tagállamok négyötödös többségével, vagyis jelenleg legalább 22 tagállam egyetértésével – meg kell állapítania, hogy fennáll az egyértelmű veszélye annak, hogy Lengyelország súlyosan megsérti az Európai Unió – az uniós szerződés 2. cikkében említett – értékeit. Ehhez szükség van arra is, hogy az Európai Parlament egyetértsen a bizottsági javaslattal. Ezt követően a Tanács felkéri Lengyelországot észrevételeinek benyújtására, majd egyhangúlag megállapíthatja, hogy Varsó ténylegesen súlyosan és tartósan megsérti a 2. cikkben említett értékeket. Amennyiben erre a megállapításra jut, a Tanács úgynevezett minősített többséggel (a tagországok összlakosságának legalább 65 százalékát képviselő 20 tagállam egyetértésével) akár úgy is határozhat, hogy felfüggeszti Lengyelországnak az uniós szerződések alkalmazásából származó egyes jogait, beleértve a varsói kormányt a Tanácsban megillető szavazati jogokat. A Tanácsnak a későbbiekben – szintén minősített többséggel – kell határoznia arról, hogy visszavonja a tagállam jogainak felfüggesztésére vonatkozó döntését, amennyiben „az elrendelésükhöz vezető körülményekben változás következett be”. A 7. cikket ezelőtt még soha nem alkalmazták az Európai Unió történetében.

Magyar vonatkozás

Az Európai Bizottság 2014 márciusában hozta létre az ellenőrző mechanizmust, amellyel saját kezdeményezésére vizsgálódhat egy tagállamban, és a Magyarországon végrehajtott közjogi változtatások ihlették a lépést. Az EB

ugyanis meglehetősen küszködött akkor, amikor a 2010 utáni magyar alkotmányozás komplex problémájával találta magát szembe. Az aggályos jogszabályok ellen, ahol volt uniós jogalap, kötelezettségzegési eljárásokat indítottak, de nem tudták kezelni azt a rendszerszintű átalakítást, amit a Fidesz hajtott végre. Magyarországon azonban mégsem vetették be ezt a jogi lehetőséget, hiába kérte ezt már több alkalommal is az Európai Parlament. Az Európai Unióról szóló szerződés 7. cikke más lehetőséget is kínál a jogállamiságot fenyegető veszélyek kiszűrésére, azt az eljárást azonban a tagállami kormányokat összefogó Tanács indíthatja el, nem az Európai Bizottság. Mivel pedig a hetes cikk egyúttal a renitens országokra kivethető szankciókról is rendelkezik, az elmúlt években ráragadt a „politikai atombomba” címke, amely inkább elrettentésre jó, nem pedig tényleges párbeszédre.

Később azonban többek közt a menedékkérőkkel és civil szervezetekkel kapcsolatos szabályokat szigorító törvények miatt az Európai Parlament szerint súlyosan romlott a demokrácia és jogállamiság állapota Magyarországon, és azt kérte, hogy az Európai Unió indítsa el a „hetes cikk” néven elhíresült vizsgálatot. Felszólították az Európai Bizottságot is, hogy szigorúan ellenőrizze az uniós források magyar kormány általi felhasználását. Mindenképpen érdemes és tanulságos lehet tehát a Lengyelországgal szembeni eljárást nyomon követni.

Források jegyzéke:

- https://index.hu/kulfold/eurologus/2016/01/13/hivatalosan_is_vizsgálja_a_lengyel_democraciat_az_europai_bizottsag/
- <http://kitekinto.hu/2017/07/29/europai-ugyek/rossz-hirt-kapott-lengyelorszag-nem-ures-fenyegetes-volt-a-brusszeli-igeret/>
- https://index.hu/kulfold/ep/2017/05/17/a_hetes_cikk_eloszobajaba_leptunk/
- <http://kitekinto.hu/2018/02/18/europai-ugyek/litvania-kiallt-a-lengyelek-mellett/>
- <https://444.hu/2017/11/15/az-europai-parlament-a-hetes-cikk-szerinti-eljaras-elokesziteset-keri-lengyelorszaggal-szemben>
- <http://kitekinto.hu/2017/12/16/europai-ugyek/lengyelorszagnak-nemsokara-nagyon-meggyulhet-a-baja-az-eu-val/>
- <https://magyaridok.hu/kulfold/brusszel-meginditotta-hetes-cikk-szerinti-eljarast-lengyelorszaggal-szemben-2601136/>
- <http://kitekinto.hu/2017/12/16/europai-ugyek/lengyelorszagnak-nemsokara-nagyon-meggyulhet-a-baja-az-eu-val/>
- <http://kitekinto.hu/2017/07/29/europai-ugyek/rossz-hirt-kapott-lengyelorszag-nem-ures-fenyegetes-volt-a-brusszeli-igeret/>

AZ ONLINE SZERENCSEJÁTÉK SZERVEZÉSÉRE VONATKOZÓ UNIÓS ÉS HAZAI SZABÁLYOZÁS VISZONYA*

A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság előzetes döntéshozatali eljárás keretében fordult az Európai Unió Bíróságához a magyarországi szerencsejátékmonopólium-rendszerrel kapcsolatban felmerült kérdéseivel. Az online szerencsejáték-szolgáltatásokat Magyarországon engedély nélkül nyújtó, és ezért a NAV által megbírságolt brit cég (Sporting Odds) ügyében eljáró magyar bíróság elsősorban annak megvizsgálását kérte a Bíróságtól, hogy a magyarországi szerencsejátékmonopólium-rendszer a játékkaszinók terén valóban koherens és szisztematikus módon korlátozza-e a szerencsejátékok elterjedését, mert arra utaló jelek merültek fel, hogy a monopólium jelenlegi formájának bevezetése óta mind a koncessziós alapon működtetett játékkaszinók száma, mind a játékosok által játékra elköltött pénz összege, mind pedig a játékkaszinók által fizetett adók és díjak nagysága folyamatosan növekszik.

A magyar bíróság szerint többek között annak megvizsgálása is szükségessé vált, hogy *a nemzeti állami monopólium bevezetése nem olyan gazdaságpolitikai célokat szolgál-e, amelyek a központi költségvetés finanszírozása érdekében a játékkaszinó-piac által termelt bevételek maximalizálására irányulnak.*

Az Európai Unió Bírósága 2018. február 28-án meghozott döntésében arra a következtetésre jutott, hogy: az EUMSZ 56. cikket úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az alapügy tárgyát képező nemzeti szabály, amely az online szerencsejáték szervezésére irányuló engedély megszerzését kizárólag a tagállam területén található játékkaszinó üzemeltetésére vonatkozó koncesszióval rendelkező szerencsejáték-szolgáltatók számára tartja fenn, amennyiben e szabály nem minősül a kitűzött célok eléréséhez nélkülözhetetlen feltételnek, és e célok eléréséhez léteznek kevésbé korlátozó intézkedések.

Továbbá leszögezték, hogy e cikkel ellentétes az online szerencsejáték-szervezésre irányuló koncessziós és engedélyezési rendszert létrehozó szabályozás, amennyiben az hátrányosan megkülönböztető szabályokat tartalmaz a más tagállamokban letelepedett gazdasági szereplőkkel szemben, vagy amennyiben az ugyan hátrányos megkülönböztetéstől mentes szabályokat ír elő, de azokat nem átlátható módon alkalmazzák, vagy úgy hajtják végre, hogy azzal megakadályozzák vagy megnehezítik egyes más tagállamokban letelepedett ajánlattevők számára a pályázat benyújtását.

* Készítette: Horváth Bettina, joghallgató, DE-ÁJK

A Bíróság határozata szerint tehát a magyar szabályok hátrányosan megkülönböztető módon akadályozzák a más tagállamban letelepedett szerencsejáték-szervezőknek a magyar szerencsejáték-piachoz való hozzáférését.

A kettős rendszer (egyes szerencsejáték-típusok állami monopólium alá tartoznak, míg más szerencsejáték-típusokat szervezhetnek a megfelelő engedéllyel rendelkező, magánszférához tartozó gazdasági szereplők) látszólag nem csupán a jogszerű célkitűzések elérésére irányul Magyarországon, hanem a költségvetési bevételek növelésére és a szerencsejátékok ellenőrzött terjeszkedésének előmozdítására is, önmagában nem kérdőjelezi meg a magyar jogszabályi rendszer jogszerűségét, amennyiben az ténylegesen a jogszerű célkitűzések megvalósítására irányul. Következésképpen a Bíróság – e célkitűzések tiszteletben tartásának a magyar bíróság általi felülvizsgálata mellett – kimondja, hogy a szerencsejáték-piac szervezésének magyarországi kettős rendszere összeegyeztethető az uniós joggal.

A Bíróság ezt követően azt is megállapítja, hogy a magyar szabályozás az online kaszinójáték szervezésére irányuló engedély megszerzésének lehetőségét kizárólag az e tagállam területén lévő játékkaszinót koncesszió alapján üzemeltető gazdasági szereplők számára tartja fenn, ami hátrányosan megkülönböztető jellegű korlátozásnak minősül. A Bíróság e tekintetben úgy véli, hogy a szolgáltatásnyújtás szabadsága elvének ilyen radikális korlátozása nem igazolható a magyar kormány által hivatkozott közrendi és közegészségügyi célokkal.

Az Igazságügyi Minisztérium az Európai Unió Bíróságának döntésére – miszerint a hazai szabályozás megkülönböztető módon akadályozza a más tagállamban bejegyzett szerencsejáték-szervezőket a magyar piacon – úgy reagált: számítottak arra, hogy a külföldi szervezők saját profitjuk érdekében fel fognak lépni a magyar rendelkezésekkel szemben, amely a nemzeti érdekeket, a magyar fogyasztókat és a magyar költségvetést védi.

Az állam továbbra is minden rendelkezésre álló büntetőjogi és közigazgatási jogi eszközzel fellép azon szerencsejáték szervezőkkel szemben, amelyek illegálisan folytatják tevékenységüket, jelentős bevételkiesést okozva a magyar költségvetésnek.

Források jegyzéke:

- <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?jsessionid=9ea7d0f130de7cafdc1c5ffe40cca0a9a2c37b0c8256.e34KaxiLc3eQc40LaxqMbN4Pb30Oe0?text=&docid=199772&pageIndex=0&doclang=hu&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=1184492>
- http://www.piacessprofit.hu/kkv_cegblog/a-magyar-kaszino-szabalyozas-nem-egyztetheto-ossze-az-unios-joggal/

- https://index.hu/gazdasag/2017/11/30/unibet_online_kaszino/
- <https://www.vg.hu/kozelet/hamarosan-iteletet-hirdet-kaszino-ugyben-az-europai-birosag-797945/>
- <https://www.vg.hu/kozelet/kaszino-ugy-reagalt-az-igazsagugyi-tarca-birosag-valaszara-812473/>
- <https://mno.hu/gazdasag/andy-vajna-rossz-hirt-kapott-luxemburgbol-kaszino-ugyben-2450429>

OMBUDSMAN: AGGÁLYOS, HOGY A 18 ÉV ALATTI PROSTITUÁLTAKAT NEM ÁLDOZATKÉNT, HANEM ELKÖVETŐKÉNT KEZELIK*

Vitathatatlan, hogy a gyermekprostitúció nem kizárólag rendészeti kérdés, és nem is csak a gyermekvédelmi szakellátást érinti, hanem komplex társadalmi problémának minősül. 2011-ben Szabó Máté országgyűlési biztos hivatalból vizsgálatot folytatott annak feltárása érdekében, hogy jelen van-e Magyarországon a gyermekprostitúció jelensége és azon szervek, melyek a gyermekek védelmére hivatottak, milyen intézkedéseket tesznek, ha ezzel a jelenséggel találkoznak. Székely László, az alapvető jogok biztosa hivatalból utóvizsgálatot indított a 2011-es vizsgálat óta eltelt hosszabb időszak jogszabályi változásaira és jogalkalmazási tapasztalataira figyelemmel. Célja többek között annak áttekintése volt, hogy a jogszabályváltozások milyen módon adaptálódtak, valamint, hogy teljesülnek-e a Magyarországot terhelő európai uniós, illetve nemzetközi emberi jogi kötelezettségek.

Magyarországon 2015. július 2-án hirdették ki a gyermekek szexuális kizsákmányolása és zaklatása elleni védelemről szóló Lanzarote-i Egyezményt, melynek értelmében gyermekprostitúció a 18 év alatti gyermek szexuális cselekményhez történő felhasználásának a tényét jelenti, ha fizetségként pénzt, javadalmazást vagy bármilyen egyéb juttatást adnak vagy ígérnek, függetlenül attól, hogy a fizetséget, az ígéretet vagy a juttatást a gyermeknek vagy harmadik személynek biztosítják-e. Az ombudsman kiemeli, hogy fogalmilag kizártnak tartja az önkéntességet a prostitúcióban, amennyiben azt 18. életévét be nem töltött személy végzi. Minden esetben abból kell kiindulni, hogy a prostitúciós tevékenységet valamilyen fizikai, lelki, gazdasági kényszer vagy fenyegetés hatására folytatja. Álláspontja szerint az állam gyermekvédelmi

* Készítette: *Gulyás Lilla*, joghallgató, DE-ÁJK

kötelezettségéből is levezethető, hogy kivételt nem engedő módon minden esetben kényszer áldozatának kell tekinteni azt a 18. életévét be nem töltött személyt, aki prostitúciós tevékenységet végez. Úgy véli, hogy az önkéntesség nem fogadható el magyarázatként ilyen esetekben, hiszen nem kizárt, hogy a 18. életévét be nem töltött személy nincs tudatában annak, hogy áldozat, vagy nem érzi magát annak, mert a kényszer nem látványos, például valamilyen függőség motiválja. Összeegyeztethetetlen az emberi méltósághoz való joggal az a helyzet, hogy egy kényszerhelyzetben lévő személyt áldozatként büntetőjogi, vagy szabálysértési jogi szankció fenyeget.

Az utóvizsgálat megerősítette, hogy sajnálatos módon szinte minden megkeresett megyében és a fővárosban is jelen van a gyermekprostitúció, mint tevékenység, azonban a látencia miatt az ilyen cselekményeknek csak kisebb hányada kerül a gyermekvédelmi hatóságok és a rendőrség látókörébe. A jelentés azt is kiemeli, hogy a gyermekvédelmi szakellátásba kerülő gyermekek súlyosan veszélyeztetettnek számítanak, másokhoz képest könnyebben válhatnak szexuális kizsákmányolás áldozatává. Az ombudsman aggályosnak tartja, hogy a hatályos jogszabályok alapján szabálysértési eljárás folytatható le tiltott prostitúciós tevékenység miatt a 14 és 18 év közötti személlyel szemben, valamint adott esetben a bíróság akár elzárást is kiszabhat, és a szabálysértési felelősség alól kizárólag akkor mentesülhet, ha bizonyítható az, hogy a prostitúciós tevékenységet kényszer vagy fenyegetés hatására követte el. A rendőrség nem áldozatként, hanem elkövetőként kezeli a 18. életévüket be nem töltött személyeket a tiltott prostitúciós tevékenysége észlelésekor, ellenük szabálysértési eljárást kezdeményeznek. A problémát az jelenti, hogy magát a kényszert, fenyegetést nehezen lehet bizonyítani, a gyermekek nem tesznek feljelentést az őket prostitúcióra rábíró személyek ellen.

Számos problémára megoldást jelentene, ha a 18 év alatti személyek esetén nem kerülhetne sor tiltott prostitúció miatt szabálysértési eljárás lefolytatására, ezért az ombudsman megfontolásra javasolta a belügyminiszternek, hogy kezdeményezze a szabálysértési törvény módosítását. Ezen túlmenően azt javasolta, hogy indítsanak olyan képzéseket, amelyek segítik a gyermekvédelemben dolgozókat a gyermekprostitúció felismerésében, valamint egy specifikus intézkedéscsomag kidolgozását is kezdeményezte, melynek keretében figyelmet fordítanak többek között a gyermekek jogtudatosítására is. Felkérte az emberi erőforrások miniszterét, hogy támogassa azon szakértői munkacsoport által kezdeményezett javaslatokat, amely a gyermekvédelmi szakellátásban nevelkedő gyermekeket érintő gyermekprostitúciós fenyegetés visszaszorításán dolgozik, valamint felkérte az országos rendőrfőkapitányt többek között arra, hogy tegyék mindenhol érdemivé és folyamatossá a megyei rendőri szervek és a gyermekotthonok közötti együttműködést.

Források jegyzéke:

- Az alapvető jogok biztosának jelentése az AJB-1485/2018. számú ügyben
http://www.ajbh.hu/documents/10180/2805034/Jelent%C3%A9s+a+gyermekprostit%C3%B3+elleni+fell%C3%A9p%C3%A9s%C5%91+1485_2018/aa4cd113-7062-a8b6-8ae7-253c4ef33352?version=1.0
- <http://www.jogiforum.hu/hirek/39004>
- <http://www.ajbh.hu/-/a-prostitutio-aldozatava-gyermekek-jogainak-vedelme-es-a-megelozes-leheteseg-eszkozei-az-alapveto-jogok-biztosanak-utovizsgalata>
- <http://nepszava.hu/cikk/1155096-ombudsman-segiteni-kene-a-gyermekprostitualtakat-nem-buntetni>

KERESKEDELMI HÁBORÚVÁ MÉRGESEDHET AZ USA ÉS KÍNA VÁMVI TÁJA*

Az egész világnak nagy meglepetést okozott, hogy Donald Trump lett az Amerikai Egyesült Államok elnöke, s intézkedései is hasonló megdöbbenést váltanak ki az emberekből. A legújabb döntése oly nagy jelentőségű, ami az egész világot érinti és akár egy kereskedelmi háborúvá is fajulhat. Elsősorban egy másik nagyhatalommal, Kínával szemben kíván fellépni, de természetesen Kína irányítói sem hagyják magukat és megteszik a megfelelő válaszlépéseket. A vita kezdetének Donald Trump választási kampánya során tett ígéretének megvalósítása tekinthető, hiszen a kormánya januárban védővámot vetett ki a Kínából származó napelemekre és mosógépekre. Ekkor már sejteni lehetett, hogy Trump itt nem fog megállni és további lépésekre is lehet számítani. A sejtések beigazolódtak, hiszen az amerikai elnök márciusban bejelentette, hogy 25 százalékos importvámot vet ki a nyersacél amerikai behozatalára, továbbá az alumíniumimportot is 10 százalékos vám terheli. Trump azt is jelezte, hogy a amerikai acél- és alumíniumipar “hosszú ideig” élvezni fogják az állami védelmet. Az amerikai elnök az áruforgalomban megmutatkozó egyenlőtlenségekkel és az újabb külkereskedelmi hiánnyal magyarázta döntését, azonban intézkedésén még saját emberei is meglepődtek.

Az intézkedések sora egyértelműen Kína ellen irányul, de más országokat is hátrányosan érinthet majd a hirtelen vámemelés. Az Európai Bizottság válaszul

* Készítette: Nagy Evelin Éva, joghallgató, DE-ÁJK

egy korábban készült listát frissített arról, hogy milyen amerikai termékekre kíván magas vámot kiszabni. Feltehetően úgy tervezték meg a lehetséges megtorló vámemeléseket, hogy azok kifejezetten Donald Trump elnök támogatóinak választási körzeteit sújtsák. Így például emelnék a Harley Davidson motorok vámját, mert a gyártó székhelye Wisconsin államban van, ahonnan a képviselőház republikánus elnöke, a Trumpot eddig minden helyzetben támogató Paul Ryan bekerült a törvényhozásba. Brüsszel listáján a bourbon whiskey is szerepel, mert Tennessee mellett Kentucky államban is készítik, ezt az államot pedig Mitch McConnell, a szenátus republikánus vezetője képviseli. Számos további mezőgazdasági termék vámját is emelnék, például a Kaliforniából származó narancslét is drágábban lehetne behozni az EU-ba.

Az EU-hoz hasonlóan a legnagyobb ellenérdekű fél, Kína sem várt sokáig a viszontválasszal és nem sokkal Trump nagy bejelentése után közölte, hogy importvámokat vezet be bizonyos amerikai termékekre. A listán nagyon sok fontos importáru szerepel, mint például a sertéshús és a gyümölcs, az előzőre 25 százalékos, míg az utóbbira 15 százalékos vámot szabna ki a keleti nagyhatalom. Továbbá sok más amerikai cégnek aggodalomra ad okot a kínai válasz, hiszen a vámok érintenének sok autógyártó céget, szőjabab-termelőt és a szállítót egyaránt. A vegyianyag-gyártó vállalatok és repülőgép-ipari társaságok is ide sorolhatóak, sőt sokak szerint a Boeing számára kifejezetten hátrányos lenne a kínai vámcsomag. Lehetséges azonban, hogy néhány amerikai cég még akár jól is jönne ki ebből a kereskedelmi vitából. Összességében azonban a globális gazdaságra tekintettel inkább hátrányos, mint előnyös a két szuperhatalom csatája.

Washington szerint tehát azért volt szükség a magas vámok kivetésére, mert a kínaiak állami segítséggel sértik meg a technológiai cégek szellemi tulajdonjogait. Peking pedig jelezte, hogy a Kereskedelmi Világszervezethez fog fordulni, mivel az amerikai importvámok súlyos kárt okoznak a többoldalú kereskedelmi rendszernek.

Források jegyzéke:

- https://index.hu/gazdasag/2018/02/20/eu_usa_vam/
- <https://g7.24.hu/vilag/20180301/trump-megtette-amitol-mindenki-felt/>
- <https://www.portfolio.hu/gazdasag/trump-bedurvult-ujabb-csapast-mer-a-kinai-importra.281600.html>
- http://hvg.hu/gazdasag/20180402_Kina_visszavag_Trumpnak_beszall_a_vamhaboruba
- http://m.hvg.hu/gazdasag/20180404_Peking_visszavag_Trumpnak_vam_ot_vetnek_ki_a_Boeingra_is

AZ OLAF FUNKCIÓJA NÉHÁNY MAGYARORSZÁGI PÉLDÁN KERESZTÜL*

Az OLAF-ot, vagyis az Európai Csalás Elleni Hivatalt 1999. április 28-án hozták létre az 1999/352/EK Bizottság határozatával. A dokumentum szerint, azért volt szükség az OLAF létrehozására, mert „az intézmények és a tagállamok nagy fontosságot tulajdonítanak a Közösségek pénzügyi érdekei védelmének és a csalások, valamint a Közösségek pénzügyi érdekei vonatkozásában hátrányos minden egyéb jogellenes cselekedet elleni küzdelemnek”. Az OLAF az illetékes tagállami szerveknek segítséget nyújt, illetve koordinatív szerepet tölt be az uniós intézmények és az illetékes tagállami szervek között. Az OLAF létrehozása mellett a legfőbb indok tehát az volt, hogy növeljék az uniós pénzügyi források felhasználásának hatékonyságát.

Az OLAF feladatköre

Az OLAF feladata az említett határozat szerint, hogy: „a Bizottságra ruházott hatásköröket gyakorolva külső igazgatási vizsgálatokat hajt végre a csalások, a korrupció és az Európai Közösség pénzügyi érdekeit károsító minden más jogellenes cselekedet, valamint a Közösség rendelkezéseinek bármilyen cselekedet vagy intézkedés általi megsértése elleni küzdelem megerősítése céljából”. A külső vizsgálatok lefolytatása mellett belső vizsgálatokat is lefolytat különböző célokból: a csalások, a korrupció és az Európai Közösség pénzügyi érdekeit károsító egyéb jogellenes tevékenységek feltárása céljából; vagy például ha az Unió tisztviselőivel szemben jogviszonyukból származó kötelezettség megszegése miatt fegyelmi vagy büntetőeljárás indult, akkor az eljárás alapjául szolgáló tények kivizsgálása céljából is belső vizsgálatot folytathat le. Megbízást kaphat még a Bizottságtól és más uniós intézményektől, hogy más területekkel kapcsolatos vizsgálatokat folytasson le. Feladata még a Bizottság támogatása annak érdekében, hogy a tagállamokkal együttműködjenek a csalások elleni küzdelemben, így például csalások elleni koncepciót dolgoz ki. Továbbá kidolgozza a csalásmegelőzés, valamint az euro hamisítás elleni védelmi célból a Bizottság jogalkotási és szabályozási kezdeményezéseit. A Bizottság egyéb operatív tevékenységeit is ellátja a csalások vonatkozásában, így biztosítja a szükséges infrastruktúrát, az információk begyűjtését és elemzését, valamint műszaki támogatást nyújt az uniós intézményeknek. Együttműködik és kapcsolatot tart a rendőrséggel és az igazságügyi hatóságokkal.

* Készítette: *Soltész Péter Ádám*, joghallgató, DE-ÁJK

Az OLAF, tehát az Európai Bizottságtól függetlenül működő ellenőrző testület, nyomozati jogköre annyiban van, hogy hozzáférhet egyes iratokhoz, illetve vizsgálatokat folytathat le az uniós pénzek felhasználásáról, ám közvetlenül az ügyészséghez nem fordulhat. Mindössze javaslatot tehet az eljárás megindítására, amely után a tagállami illetékes hatóság dönthet arról, hogy megindítja-e az eljárást vagy sem. Jelentései nem nyilvánosak, így csak akkor ismerhetők meg, ha nyilvánosságra hozzák őket.

Mi a következménye annak, ha az OLAF vizsgálatokat folytat le egyes uniós tagállamban?

Az egyik következmény politikai természetű, vagyis a vizsgálat célja az, hogy felhívja az egyes tagállamok állampolgárainak figyelmét arra, hogy az országban vannak olyan visszaélések, korrupciós ügyek, amelyeket a tagállami illetékes hatóságok nem vizsgáltak meg. Ezt Giovanni Kessler az OLAF főigazgatója is elismerte 2017 májusában, ahogy fogalmazott: *„Nem az a lényeg, hány ügyet tárunk fel, hanem szimbolikus a szerepünk, és ráébresztjük a tagországok állampolgárait, hogy a kormányuk nem tesz meg mindent a korrupcióval szemben”*. Természetesen ideális esetben az OLAF vizsgálatának következménye az, hogy az illetékes nemzeti hatóságok eljárást kezdeményeznek az ügyben. Az OLAF főigazgatója szerint viszont Magyarországon elenyésző az a szám mikor egy OLAF jelentés után a magyar illetékes hatóságok eljárást kezdeményeztek: 22 vizsgálat és jelentés után mindösszesen egyszer került sor vádemelésre. A másik, egyben legfontosabb következménye az eljárásnak azonban az, hogy a vizsgálat eredményeként a Bizottság a nem megfelelően felhasznált uniós támogatásokat visszakérheti a tagállamtól. Ez nem büntetés, hanem korrekció, aminek lényege, hogy a pénzt csak a visszaélésekkel érintett tételeknél kérik vissza, és új pályázatot írhatnak ki erre az összegre. Ha viszont a támogatás az előző uniós költségvetési ciklusból származott, akkor arra az uniós támogatásra már nem lehet új pályázatot kiírni. Mivel az adott tagállamnak kell visszafizetni a támogatást, amit adott esetben lehet nem is igényelhet vissza, így a tagállamnak érdeke kellene, hogy legyen, hogy büntetőeljárást indítson annak érdekében, hogy a visszafizetett támogatást beszedje a visszaélőktől.

Néhány OLAF vizsgálat Magyarország vonatkozásában

A 4-es metró ügye

2012 januárjában a Számvevőszék arról értesítette az OLAF-ot, hogy súlyos agggodalmái vannak a Budapest 4-es Metró Projekt (KÖZOP-5.1.0-07-2008-2001), azaz a 4-es metró építésének végrehajtásával kapcsolatban. Ezt követően az Európai Bizottság Regionális és Várospolitikai Főigazgatósága is szintén

tájékoztatta az OLAF-ot a 4-es metró építése kapcsán megállapított súlyos szabálytalanságokról. Nyomozás során az OLAF megállapította, hogy „súlyos irányítási szabálytalanságok és hibák az egész projektre kihatással voltak. Ezen ügyek egy része nagyon súlyos, úgy mint érdekelletét, a hátrányos megkülönböztetés tilalmának és az ajánlattevők vonatkozásában az egyenlő bánásmód követelményének megsértése, illetőleg ezek egy része csalásnak tekinthető.” Az beruházás teljes költsége 452 milliárd forint volt, azok a szerződések pedig, amelyekben szabálytalanságokat találtak 272,8 milliárd forintot tettek ki. A szabálytalanságokkal összesen 166 milliárd forint kárt okoztak. A Bizottság pedig közel 59 milliárd forintot kért vissza a magyar államtól.

Elios-ügy

Az OLAF az Elios Innovatív Zrt. által 2009 és 2014 között megnyert uniós finanszírozású közvilágítási pályázatokat vizsgálta. A pályázatokat szabálytalannak találta, mivel szerinte a pályázatokat úgy írták meg, hogy a feltételeknek kizárólag az Elios vagy annak konzorciuma feleljen meg. Az Elios ezen időszakban 109 kiírt közvilágítási pályázatból 35-öt nyert meg. Bár az OLAF szerint sem olyan nagy arány ez, viszont az Elios által megnyert pályázatok voltak a legnagyobb értékűek, hiszen például a 2012-es évben, az összesen 29 millió eurós csomagból 20,6 millió értékű közbeszerzési pályázatot nyert meg a cég.

A 35 megnyert pályázat mindegyikében talált visszaéléseket az OLAF, de ezek közül 17 esetenél szervezett csalás mechanizmusra utaló jeleket is fedezett. Ezekben az esetekben az Elios olyan pályázatot adott be, amely a pályázatban foglalt feltételeknek nem felelt meg elsőként. A pályázati feltétel az volt, hogy a pályázók számolják ki a belső megtérülési rátát azaz, hogy mennyi időn belül térül meg a beruházás. A belső megtérülési rátát pedig az alapján számolták ki, hogy a pályázók által adott beruházás költségeit elosztották a lámpák élettartamával (órában számolták), így minél nagyobb a lámpa élettartama annál kisebb lesz a beruházás költsége egy órára vetítve, és ha minél kisebb a beruházás költsége, annál hatékonyabb lesz a beruházás. Az Elios pedig a lámpák élettartamával élt vissza, hiszen az eredeti pályázatához képest a pályázatát módosítva a lámpák élettartamát megduplázta a pályázatában, de emellett a beruházás összegeit is növelte éppen annyira, hogy az megfeleljen a pályázati feltételeknek, de a lehető legtöbb munkaköltséget számolja fel érte. A pályázatokat így nem a piaci körülményekre vagy ajánlatokra tekintettel írták meg, hanem úgy, hogy minden pályázatnál ez a cég még éppen megfeleljen az elvárt feltételeknek, de a lehető legnagyobb ellenértéket fizesse érték az önkormányzat. Az árajánlatok is ugyanattól a személytől származtak, hiszen ugyanazon a számítógépen írták meg őket és ugyanazt a matematikai egyenletet használták.

Az OLAF szerint ezek a cselekmények a magyar büntetőjogi terminológia szerint a költségvetési csalás büntettének felelnek meg. Az ügy következménye az lett, hogy az OLAF a Bizottságnak javasolta, hogy 13 milliárd forint uniós támogatás igényeljen vissza Magyarországtól, illetve, hogy a magyar ügyészség az OLAF javaslatára elrendelte az ügy kivizsgálását, de vádemelés azóta sem történt.

Európai Ügyészség: megoldás a problémára?

Az Európai Ügyészséget 2017 októberében 20 tagállam hozta létre megerősített együttműködéssel. Eredetileg minden tagállamra kiterjedő illetékességgel akarták létrehozni, de több tagállam ellenezte azt, emiatt az ellenzőkkel szemben először pénzügyi szankciókat helyeztek kilátásba, de végül a máltai konferencián úgy döntöttek, hogy csak önkéntes alapon hozzák létre a szervezetet. Magyarország nem csatlakozott a megerősített együttműködéshez. Az igazságügyi miniszter indoklása szerint, azért nem csatlakozunk az együttműködéshez, mert *„jelenleg is vannak olyan intézmények, mint Eurojust, vagy az OLAF, amik elvégzik a kívánt feladatot, illetve az Európai Ügyészség mint önálló intézmény létrehozása Magyarország esetében az Alaptörvénnyel való összhang kérdését is felveti, miután az Alaptörvény szerint a magyar ügyészség az állam büntetőigényének kizárólagos érvényesítője”*. Székhelye Luxembourgban lesz, kétszintű ügyészi kollégiumként fog működni. A központi szint az Európai Főügyészből áll majd, amely átfogó felelősséggel tartozik a hivatal működéséért. A decentralizált szintet a résztvevő tagállamokban lévő delegált európai ügyészek alkotják. A szerv felállításának egyik célja az uniós pénzek hatékonyabb védelme. A hatékonyabb védelem miatt pedig az Európai Ügyészség bizonyos feltételek mellett jogosult lesz a nyomozások és vádhatósági eljárások lefolytatására a strukturális alapokat érintő csalások és áfa-csalások, valamint az Unió pénzügyi érdekeit sértő egyéb bűncselekmények esetében, tehát szemben az OLAF-fal nyomozati jogkörrel is rendelkezik. A tervek szerint az Európai Ügyészség kiegészíti majd az OLAF és az Eurojust munkáját. Kérdés lesz viszont az, hogy az Európai Ügyészség megoldás lesz-e arra a problémára, amit az OLAF hatáskörének hiányossága okoz, azaz, hogy nem indíthat büntetőeljárást. Vizsgálatának eredményét az illetékes tagállami szervek bizonyítékként felhasználhatják, de annak eredménye nem kötelezi őket az eljárás megindítására. Az Európai Ügyészség felállításával az Európai Unió viszont olyan szervvel gazdagodik, amely a vizsgálat eredményeként megindíthatja a büntetőeljárást és így felelősségre vonhatja azt, aki az uniós pénzt visszaélészerűen használta fel.

Források jegyzéke:

- http://hvg.hu/gazdasag/20170531_olaf_toplista
- http://hvg.hu/gazdasag/20170505_Kilencszer_gyakoribb_nalunk_az_atlagnal_az_EUpenzekkel_valo_visszaeles
- http://hvg.hu/kkv/20170405_tularazással_nyult_le_unios_penzt_egy_magyar_ceg_ketten_mennek_a_birosagra
- http://hvg.hu/gazdasag/20170319_Polt_Petert_kerdezik_az_OLAF_jelentesrol
- http://budapest.hu/Documents/OLAF/Final_report_HU-NEM%20hivatalos%20ford%C3%ADt%C3%A1s.pdf
- http://hvg.hu/gazdasag/20170210_olaf_metro_magyarul
- http://hvg.hu/gazdasag/20170203_olaf_jelentes_metro
- http://hvg.hu/gazdasag/20170127_Beletort_Brusszel_bicskaja_abba_hogy_meggyozze_a_magyar_kormanyt
- http://hvg.hu/gazdasag/20170125_Mit_gondol_hany_OLAFugy_jutott_el_a_birosagig
- http://hvg.hu/gazdasag/20170119_alstom_fougyszeg
- http://hvg.hu/gazdasag/20161207_jourova_europai_ugyeszseg_trocsanyi_korrupcio_olaf
- <https://24.hu/belfold/2018/02/07/igy-csalt-orban-vejenek-cegemegszereztuk-az-olaf-jelenteset/>
- <https://www.portfolio.hu/unios-forrasok/uzletfejlesztes/kiszivargott-az-olaf-jelentes-az-elios-ugyrol.275897.html>
- <https://24.hu/fn/penzugy/2017/10/12/jovahagytak-az-europai-ugyeszseg-letrehozast/>
- <http://www.europarl.europa.eu/news/hu/headlines/eu-affairs/20170929STO85001/europai-ugyeszseg-hatekony-fellepes-az-eu-s-penzekkel-valo-csalasokkal-szemben>
- <https://444.hu/2017/09/28/magyarorszag-ellenzi-20-tagallam-tamogatja-az-europai-ugyeszseg-letrehozast>
- http://budapest.hu/Documents/OLAF/Final_report_HU-NEM%20hivatalos%20ford%C3%ADt%C3%A1s.pdf
- <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:31999D0352&qid=1522857752992&from=HU>
- <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013D0478&qid=1522862436276&from=HU>
- <http://www.europarl.europa.eu/news/hu/headlines/eu-affairs/20170929STO85...>

AZ UNIÓS KIFIZETÉSEK ÉS A JOGÁLLAMISÁG DILEMMÁJA*

Az uniós biztosok április végén tartott üléséről elsőként a Financial Times olyan információkat hozott napvilágra, miszerint, a május 2-án bemutatandó új uniós költségvetési terv Kohéziós Alapjának forrásaiból több tízmilliárd eurót a dél-európai országok felé tervez átírányítani a Bizottság (mert az egy főre jutó GDP-alapú fejlettség mellett más társadalmi-szociális adatokat is beemelve a forráselosztási képletbe, eltérve az év elején vázolt forgatókönyvektől), míg más hírek szerint maga az Alap mérete is csökkenne 6-10%-kal és a közös agrárkassza mérete ugyanennyivel.

A kifejtettek alapján az előzetes számítások szerint közel 25%-kal is csökkenhetett volna 2021-től a Magyarországnak elérhető uniós források tömege és hasonlóan radikális számokról írt a lengyel sajtó is Lengyelország számára. Ám akkora felháborodást keltett ki a brüsszeli terv ezen része, hogy az Európai Bizottság az utolsó pillanatban átdolgozta a pénzosztási képletet. Kezdetben még a lengyel sajtó is arról írt, hogy a 2021-2027-es uniós ciklusban akár 25%-kal eshet a Lengyelországnak elérhető kohéziós és agrártámogatások volumene, de a nagy régiós felháborodás és a belengetett költségvetési vétó hatására az utolsó pillanatban átdolgozta a pénzosztási tervet az Európai Bizottság és így már csak 5-10%-os “vágásról” van szó a lengyelek esetén a különböző alapoknál. Ezt a lengyel EU-ügyekért felelős külügyminiszter-helyettes is megerősítette. A pénzosztási képlet átalakítása Magyarországnak is nagyon jó hír volt, igaz ebben szerepe lehet a belengetett magyar vétónak is. A kohéziós alapokat a javaslat szerint végül 7 százalékkal, a mezőgazdasági támogatásokat pedig 5 százalékkal csökkentik. A kevésbé fejlett régiók felzárkóztatására így 392 milliárd eurót, a mezőgazdaságra 336 milliárd eurót szánának a hétéves ciklusban.

Azonban Magyarország csak részben lélegezhetett fel, hiszen az Európai Bizottság kerülő úton, a magyar és a lengyel vétóveszély kikerülésével úgy kívánta megoldani a helyzetet, hogy ha sérül egy tagállamban a jogállamiság, akkor fel lehessen függeszteni a források kifizetését és a forráselosztást saját hatáskörbe lehessen vonni. Ez azt jelenti, hogy a kifizetési szabályrendszert nem a 2021-2027-es büdzsé keretrendszerébe illeszti, mert annak elfogadása egyhangúságot követel meg (így például Magyarország, vagy Lengyelország blokkolni tudná), hanem egy külön jogszabályt készít, hivatkozva a 322-es cikkelyre, hogy a kifizetési szabályrendszert a Bizottság külön jogszabályban

* Készítette: Horváth Bettina, joghallgató, DE-ÁJK

határozhatja meg. Ez az új jogszabály azt tartalmazza, hogy ha valamely tagállamban nem megfelelő az uniós források kifizetése, akkor leállíthatja a források kifizetését a Bizottság és "kiveheti" a tagállam kezéből a forráselosztást úgy, hogy azt majd a Bizottság saját hatáskörben oldja meg. "Olyan költségvetést akarunk, amely rugalmasan lehetővé teszi a tagországoknak, hogy az eurózónához közeledjenek"– hangsúlyozta Jean-Claude Juncker.

A jogállamiság és a kifizetések összekötését többek között a francia elnök, a holland miniszterelnök, a skandináv kormányok és egyes német kormányzati illetékesek is szorgalmazták.

A javaslatot az Európai Bizottság 2018. május 2-i ülésén hagyta jóvá. Günther Oettinger, brüsszeli javaslat kidolgozásáért felelős biztos arra is felszólította az Európai Parlamentet - és egyben a tagországokat is -, hogy ne késlekedjenek a tervezet elfogadásával. Emlékeztetett arra: a 2014-2020-as keret esetében a késlekedés ahhoz vezetett, hogy több mint egy évet csúszott a támogatási rendszer indulása.

Vajon túllépi ezzel hatáskörét Brüsszel?

Ifj. Lomnici Zoltán alkotmányjogász álláspontja szerint, bár azz Európai Bizottság javaslattevő jogkörrel rendelkezik a jogalkotás területén, de ennyire nem veheti át a kezdeményezést. A szakértő szerint ezzel a javaslattal az Európai Bizottság túllépi hatáskörét, és fontos jogköröket akar kicsikarni a tanács, illetve a tagállamok kezéből, amely diktatórikus elem, és amely költségvetési terrorként értelmezhető.

Korábban a költségvetési fegyelem hiánya esetén vonhatták meg a forrásokat a tagállamoktól, például a maastrichti feltételek nem teljesítése esetén, amely egy szakmai alapú döntés volt, most pedig elkezdődik a politikai önkény időszak – mondta.

Kifejtette: az agrár- és a kohéziós támogatások csökkentésével Brüsszel büntetni akarja a magyar vidéket és a V4-es választópolgárokat, mert olyan kormányzatokat támogatnak, amelyek nem támogatják az uniós migrációs politikát.

Források jegyzéke:

- <https://www.portfolio.hu/unios-forrasok/gazdasagfejlesztes/kiverte-a-biztositekot-brusszel-radikalis-eu-penzosztasi-terve-fellelegezhet-magyarorszag.4.284002.html>
- <https://www.portfolio.hu/unios-forrasok/gazdasagfejlesztes/25-szazalekos-eu-s-forrasvagásra-keszulnek-a-lengyelek-2020-utan.4.283820.html>

- <https://www.portfolio.hu/unios-forrasok/gazdasagfejlesztas/kiszivarogtak-a-legfontosabb-brusszeli-szamok-egyik-szemunk-biztosan-sirhat.4.284088.html>
- http://hvg.hu/gazdasag/20180502_eu_budzse_mff_20212027_oettinger_europai_bizottsag
- <https://www.hirado.hu/belfold/belpolitika/cikk/2018/05/03/alaptorveny-ellenes-az-europai-bizottsag-javaslat/>

FŐTANÁCSNOKI INDÍTVÁNY SZÜLETETT A DEVIZAHITELES SZERZŐDÉSEK ÜGYÉBEN*

A Fővárosi Ítéltábla előzetes döntéshozatal iránti kérelmet terjesztett elő abban a kérdésben, hogy a nemzeti bíróság értékelheti-e egy nem világos jellegű, az árfolyamkockázatot a kölcsönt felvevőre terhelő feltételnek a tisztességtelenségét annak ellenére, hogy a feltétel érvényességét a magyar jogalkotó megerősítette. Az ügyben a napokban született meg a főtanácsnoki indítvány.

Az alapügyben Ilyés T. és Kiss E. mint felperesek állnak szemben az OTP Bank és OTP Factoringgal, mint alperessel. A felperesek svájci frankban nyilvántartott kölcsönre vonatkozó kölcsönszerződést kötöttek a bankkal, amely szerint a svájci frank és a magyar forint közötti aktuális árfolyam alapján számolták ki a havi törlesztő részleteket. Később, mivel az árfolyam jelentős mértékű változása miatt nagyban megnőtt a felperesek által fizetendő havi összeg, keresetet indítottak a bank ellen. Az eljárás során felmerült az a kérdés, hogy az árfolyamkockázatot a kölcsönt felvevőkre terhelő szerződési feltétel tisztességtelenségnek tekinthető-e és emiatt megállapítható, hogy nem kötelezi a kölcsönt felvevő feleket.

A Fővárosi Ítéltábla egy hosszas folyamatból eredő jogértelmezési probléma miatt fordult az Európai Unió Bíróságához. 2014. április 30-án a Bíróság ítéletet hozott a Kásler-ügyben, amelyben kimondta, hogy a nemzeti bíróság a szerződés felei közötti egyensúly helyreállítása érdekében és a szerződés érvényességének fenntartása céljából helyettesítheti a tisztességtelen feltételt a nemzeti jog valamely rendelkezésével. Ennek az ítéletnek a hatására hozta meg a Kúria Polgári Kollégiuma a 2/2014. számú Polgári jogegységi határozatot, a joggyakorlat továbbfejlesztése érdekében. A határozat alapján a

* Készítette: Salya Fruzsina, joghallgató, DE-ÁJK

deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés azon rendelkezése, amely szerint az árfolyamkockázatot korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, a főszolgáltatás körébe tartozó szerződéses rendelkezés, amelynek a tisztességtelensége főszabályként nem vizsgálható. E rendelkezés tisztességtelensége csak akkor vizsgálható és állapítható meg, ha az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára annak tartalma a szerződéskötéskor nem volt világos, nem volt érthető.

A PJE végrehajtása érdekében 2014-ben Magyarországon több törvényt is fogadtak el, amelyek a deviza alapú szerződésekben megszüntettek bizonyos tisztességtelen feltételeket. Azonban az árfolyamkockázat kölcsönt felvevőre terhelését továbbra is fenntartották a törvények. Az egész jogalkotási folyamat fő indoka az volt, hogy a magyar szabályozás ellentétes volt a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1995.évi 93/13 tanácsi irányelv rendelkezéseivel.

Itt térünk vissza az eredeti problémához, ugyanis az irányelv 1.cikk (2) bekezdése kimondja, hogy „*azok a feltételek, amelyek kötelező érvényű törvényi vagy rendeleti rendelkezéseket, valamint olyan nemzetközi egyezmények alapelveit vagy rendelkezéseit tükrözik, amely egyezményeknek a tagállamok vagy a Közösség aláíró, ... nem tartoznak az ebben az irányelvben előírt rendelkezések hatálya alá.*” A fenti irányelvi rendelkezés alapján kérdéses, hogy a bíróság értékelheti-e az árfolyamkockázatot a kölcsönt felvevőre terhelő feltételnek a tisztességtelenségét.

Tanchev főtanácsos az indítványában kifejtette, hogy az irányelv hatálya alól történő kizárás azt a cél szolgálja, hogy a jogalkotó a szerződéses felek között egyensúlyt teremtsen. Csak az irányelv rendelkezésein túlmenően lehet védelmi rendelkezéseket bevezetni, az irányelvben meghatározott szintet csökkenteni nem lehet. Mivel jelen esetben nem feltétezhető, hogy a jogalkotó a megalkotott jogszabályokkal eleget tett volna az egyensúly teremtési kötelezettségének, továbbá a törvényeket az irányelvvel való összeegyeztethetlenséget megállapító bírósági határozat végrehajtása céljából fogadták el, a feltételek vizsgálat tárgyát képezhetik.

A főtanácsnok az indítványában, az Európai Alapjogi Charta rendelkezéseire tekintettel kiemelte azt is, hogy a Bíróságnak valamely nemzeti jogszabályt vagy gyakorlatot az irányelvvel összeegyeztethetetlennek nyilvánító határozatára adott tagállami jogalkotói válasz nem zárható ki a bírósági felülvizsgálatból. Ez a fogyasztók védelmének magas szintjét (38. cikk) valamint a hatékony bírói jogvédelemhez való jogot (47. cikk) biztosítja.

Összességében a főtanácsnok azt a választ javasolja, hogy az olyan feltétel, amelyet jogalkotási beavatkozás tett a devizalapú kölcsönszerződés részévé (jelen esetben az árfolyamkockázatok kölcsönt felvevőre terhelése), az irányelv értelmében nem tükröz olyan kötelező erejű törvényi vagy rendeleti rendelkezést, amely alapján az irányelv hatálya alól ki kellene zárni. Így tehát

minden olyan feltételt, amelyet a szerződésben nem világosan és érthetően fogalmaztak meg, a nemzeti bíróság megvizsgálhat a tekintetben, hogy köti-e a fogyasztót.

Fontos kiemelni, hogy a főtanácsnoki indítvány nem köti a bíróságot. A főtanácsnok függetlenül és pártatlanul eljárva keres megoldást a jogi problémára. A Bíróság a főtanácsnok indítványával ellenétes döntést is hozhat. A Bíróság nem dönti el a tagállami bíróság előtti jogvitát. Mivel az előzetes döntéshozatali eljárás keretein belül megszületett határozat a tartalmilag hasonló kérdésekben eljáró más nemzeti bíróságokat is köti, a Bíróság által adott válasz kulcsfontosságú lehet, az elszaporodott devizahiteles perek számára tekintettel.

Források jegyzéke:

- <https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2018-05/cp180060hu.pdf>
- <https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2014-04/cp140066hu.pdf>
- <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31993L0013:hu:HTML>
- <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?jsessionid=9ea7d2dc30dddf49e886b39f4c4cbc3e930ed6ed7694.e34KaxiLc3qMb40Rch0SaxyNc3r0?text=&docid=151524&pageIndex=0&doclang=hu&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=210620>
- <http://kuria-birosag.hu/hu/joghat/22014-szamu-pje-hatarozat>
- <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=celex%3A12012P%2FTXT>